

Janik László

06 30 207 80 19
arnyszinhaz@gmail.com

Reggel/Este

Játék

2009. Budapest

Szereplők:

Apa
Baba
Avatár

Avatár

(Nevéből adódóan furcsa, szimbolikus lény. Esetünkben nő. Választhatóan olyan közismert film-, vagy képregény-figura aki dominánsan, szexuális és agresszív jelentéstartalmat is hordoz, pl.: Lara Croft, Macskanő, vagy a Menyasszony a Kill Bill-ből. Szerepe, hogy olyan információkat mondjon el, amik nem a történettel kapcsolatosak, de megvilágítják azokat az indítékokat, amik a szerzőt a mű megírására készítették.)

A depresszió nem azonos a rossz társadalmi közérzet által okozott többnyire jogos és motivált bosszúsággal. Ezt igazolja az a tapasztalat is, hogy az igen nehéz körülmények között élők többsége nem depressziós, míg a depresszióban szenvedők jelentős hányada az átlagnál lényegesen jobb körülmények között él.

A ma érvényben lévő diagnosztikai rendszer alapján a depressziót 9 tünetből álló skálával azonosítják.

1. depressziós hangulat,
2. az érdeklődés beszűkülése, örömtelenség,
3. jelentős súlycsökkenés, vagy gyarapodás, azaz étvágytalanság- vagy farkasétvágyúság,
4. alvászavar (kevés, nyugtalan alvás, vagy túl sok alvás),
5. lelassultság, gátoltság (vagy nyugtalanság, agitáltság),
6. fáradtság (testi, lelki gyengeség),
7. érdektelenség, kóros önvádolás, bűntudat,
8. csökkent szellemi képességek (gondolkodási, összpontosítási, döntési),
9. a halál, az elmúlás gondolata, öngyilkossági eszmék,

A depresszió a világon mindenütt népbetegségnek számít, hiszen a felnőtt lakosság 10 százaléka időszakosan visszatérő vagy krónikus depresszióban szenved. Túl a depresszió okozta szenvedésen, a betegség igen veszélyes lehet: gyakori az öngyilkosság, az alkohol vagy gyógyszerfüggés, a produktivitás csökkenése, tartós betegállomány, az egészségügyi szolgálat felesleges terhelése is. A depressziók eredményes kezelése, e szövődmények jelentkezését is lényegesen lecsökkenti. A betegség kezelésének költségei ugyanakkor eltörpülnek a nem kezelt depressziós betegek, okozta társadalmi károk mellett.

Az orvosi értelemben vett (tehát felismerhető és hatékonyan gyógyítható) depresszió korunk egyik leggyakoribb betegsége. Nemzetközi és hazai adatok szerint a felnőtt lakosság közel 20 százaléka élete során legalább egy depressziós fázison átesik. Ez Magyarországon 2 millió embert jelent. /sötét/

Első reggel

Szoba. Sötét. Kulcscsörgés, ajtócsukódás. Lassan fény dereng. Hátul balra konyhapult, előtte kanapé, jobbra közepén dohányzóasztal, körötte három zsámoly. Jobbra-balra egy-egy szobaajtó, jobbra hátul bejárati. Apa, negyven körüli kopaszodó férfi, a kanapén alszik pizsamában. Egy plüssállatot szorongat, rajta pokróc. Az asztalon üres üveg, pohár, az üvegnek támasztva levél. Jobbról a gyerekszobából érkezik Baba, tíz-tizkét éves kislány, szintén pizsamában. A konyhapulthoz megy, üvegből vizet iszik, aztán előre jön a dohányzóasztalhoz. Felveszi a levelet. Beleolvas. Az asztalkára ül törökülésben arccal az apja felé, és figyelmesen végigolvassa a levelet. Apa felébred.

Apa Szia, kicsim. Jó reggelt!

Baba Szia!

Apa Nagyon köhögtem, éjszaka és kijöttem, hogy ne zavarjam anyádat. /szünet/ Fontos tárgyalása van ma, és tudod milyen nyűgös, ha nem tudja kialudni magát. Persze megértem, én se tudnék aludni, ha valaki egész éjjel a fülembe köhécsel. Hiába vettem be bármit, még a te szirupodból is ittam, de ahogy letettem a fejem megint csak rám jött. Nem akar az istennek se felszakadni. Először próbáltam ülve aludni, de aztán rájöttem, hogy jobban járunk, ha kijövök. /hátramegy, vizet iszik/

Baba Elment.

Apa Nem tudom mikor aludtam el, de szerintem már világosodott. Téged nem zavartalak kicsim? Félttem, hogy itt meg téged köhöglek fel.

Baba Elment.

Apa Ki?

Bab Anya.

Apa Már elment? Mennyi az idő? Jézusom elaludtam! Pedig megígértem hogy csinálok neki reggelit. Tudod milyen nyűgös, ha nem eszik rendesen. Egész nap nem lehet bírni vele...
Remélem, eszik valamit a büfében. Fontos tárgyalása van. Mennyi az idő? Mért ment el ilyen korán?

- Baba Elment. */odanyújtja a levelet/*
- Apa */átveszi, olvassa/*
- Baba Fel kéne öltöznöd. Kimenni az utcára. */szünet/* Emberek közé. */szünet/* Elmehetnénk a játszótérre is, hintázni vagy... Irtó régen nem hintáztam már. Szerettem, amikor a mérleghintán fellökted magad a magasba, és olyan volt mintha az én súlyom emelt volna fel. Azt is szerettem, ahogy csak ültél a padon, és úgy csináltál, mintha újságot olvasnál, de tudtam, hogy mindig engem figyelsz. Néha meg is feledkeztem rólad. Hogy ott vagy. Amikor eszembe jutottál odaszaladtam hozzád, hogy kérdezzek valamit, vagy kérjek egy papír zsebkendőt, mindig volt nálad papír zsebkendő, de csak azért mentem, hogy lássam az én nagy és erős apukámat, aki vigyáz rám, aki megvéd, és aki...
- Apa Elment.
- Baba El.
- Apa Itt hagyott... minket.
- Baba Nem is veszekedtetek.
- Apa Nem. Már nem is veszekedtünk amióta... Nem is nagyon beszéltünk. Vagyis én beszéltem, de ő csak... Azok a hideg szemrehányó sóhajok, cuppogások, azok a zsigerből fölszakadó hördülések, mintha nevetésnek indulnának, de félbe maradnak, és ettől kapják azt a furcsa undort és ellenállást keltő, számon kérő tartalmat. A ki nem mondott, meg nem fogalmazott szándék és érzés nyomán maradt hördülések. A lemondó legyintéseket pótló fújtatások, fejrándítások. Az idegtől megfeszülő test sugárzó-párolgó mérge.
- Baba Öltözz fel.
- Apa Néma terror, és ellenterror.
- Baba Öltözz fel. Kiviszlek innen.
- Apa Nem is igazi gyűlölet, csak „céltalan-célzott” gyűlölködés. Fájdalomkeltés, bűntudatébresztés, lélekmarcangolás, érzelemirtás. Egymásból kiközösítés. Kapcsolatmegsemmisítés.
- Baba Maradt még valami?

- Apa Ami felszámolható? Semmi. Csak Te maradtál. Csak mi maradtunk egymásnak.
- Baba Csak Én maradtam, Neked.
- Apa Bocsáss meg kicsim! Nem is tudom, miket beszélek. Anyád most hagyott el minket, én meg csak itt...
- Baba Elhagyott Téged.
- Apa Elhagyott, de az élet...
- Baba Öltözz fel!
- Apa Igen, öltözzünk! Milyen nap van? Hétköznap. Igen. Fel kell öltözni! Iskolába kell menned! Reggeli? Táská! Bepakoltál? Leckét megírtad? Mit szoktál reggelire enni? Mért nem tudom, hogy mit eszel? Mért nem tudom, hogy mit eszik reggelire a lányom? Mindig csak anyáddal voltam elfoglalva. Meg magammal. A saját apasággal. De közben voltam-e apa? Egyáltalán, milyen egy apa? Nem figyeltem eleget rám.
- Baba Figyeltél a magad módján.
- Apa Figyeltem, ha muszáj volt. De az apró dolgokat nem vettem észre! A sok apróságot, amiből összeáll a nagy egész. Mit eszel reggelire? Felvágottat? Sajtot? Müzlit?
- Baba Senki sem eszik már müzlit, csak az öregek, meg a betegek. A gyerekek Corn Flakes-t esznek reggelire, tejjel.
- Apa Ez az! Corn Flakes! Hol van? Hol tartjuk itthon a Corn Flakes-t? Egy jó kis Corn Flakes reggeli és irány a sulis! /énekel/ Corn Flakes, legyen a neved máától Kukoricapehely!
- Baba Nem mehetnénk még is inkább a játszótérre?
- Apa Nem. Semmi okunk nincs arra, hogy felrúgjuk a napi rutint. Az én okos nagylányomnak okosnak és nagynak kell lennie. Nagy a kukoricapehelytől, okos pedig a sulitól lesz. Na jó, a kukoricapehelyben nem vagyok biztos, de a sulis, tuti hely az okosodásra.
- Baba Biztos?

- Apa Egészen biztos. Személyes tapasztalat. Egyébként én szerettem iskolába járni. Meséltem már, hogy szerettem iskolába járni? Egyáltalán meséltem arról, hogy én is voltam gyerek? Mindegy. Bepótoljuk. De nem most. Most irány az iskola!
- Baba És egy egészen kis esély sincs rá...
- Apa Az egészen kicsinél kisebb esély sincs.
- Baba Biztos?
- Apa Egészen biztos!
- Baba Tuti fix?
- Apa Tuti fix!
- Baba Akkor az itthoni reggeli ugrott, mert különben elkések a tudás tárházából. Egyébként én is szeretek iskolába járni.
- Apa Tényleg? Húha! Tényleg! Mennyi az idő? Mindegy, nyomás öltözni, addig én összeütök valami szendvicset, amit majd megeszel a buszon. Na futás! */Baba ki/* Csinálok egy fincsi kis szendvicset a lányomnak, hogy ne kelljen éhesen iskolába mennie. Kenyérre kence. Jó lesz ilyen zöldfűszeres? Anyád ezt szereti. Én ki nem állhatom, még is mindig ezt veszi. Persze az is lehet, hogy még soha nem mondtam neki, hogy nem szeretem. Elég sok mindent nem mondtam neki. Sajt, és paprika, hogy valami vitamin is legyen benne. De azt sem tudom, hogy mit igen, és mit nem. Az egészszet pedig becsomagoljuk csinosan. Tényleg, uzsonnát szokott csomagolni anyád? Mert akkor annyit csinálok! */magához/* Mennyit? */Babához/* Mennyit csináljak?
- Baba */kintről/* Uzsonnára kétszáz forintot kapok anyától!
- Apa Kétszáz forintot. Kétszáz forintot? Kétszáz forintot!
- Baba */belép/* Nyugi, egy hétre előre ideadta.
- Apa Úgy látszik, mégis csak van az életnek olyan területe, ahol anyád előrelátóan működik. Elment. Itt hagyott minket, de az uzsonna pénzt egy hétre előre odaadta! Nem tudott volna előre főzni is?
- Baba Téged hagyott itt.

- Apa Nem baj. Jól megleszünk mi ketten is, igaz? Ugye jól megleszünk, kicsim? Nagyon szeretlek!
- Baba Jól megleszünk, apa.
- Apa Meg, meg. Nem hiányzik nekünk senki!
- Baba Ugye nem fogsz sírni?
- Apa Még nem tudom. Nem nagyon szeretnék, de benne van a pakliban.
- Baba Én sem szeretnék, de én biztosan fogok. De nem most. Talán majd este lefekvés után. Régen mikor még veszekedtetek, sokszor sírtam éjszaka. Mindig meg kellett fordítanom a párnát, hogy ne abban a csatákban aludjak.
- Apa Bocsáss meg nekem kicsim. Meg tudsz bocsátani?
- Baba Nincs semmi baj. Még kicsi voltam.
- Apa Még kicsi volt az én nagy lányom! Bocsáss meg! Bocsáss meg!
/átöleli/
- Baba Mennem kell.
- Apa Persze, menjél csak. Vár az iskola. Én meg várlak itthon. Estére főzök valami finomat. Mi is a kedvenced? Mindegy majd kitalálom. Kitalálok valamit, aminek örülni fogsz. Valami meglepetést. Meglepetéssel várom haza az én nagy lányomat! Várlak. */Baba kimegy/ Szeretlek. Az élet megy... Szeretlek kicsim. /észreveszi a szendvicset, ami az asztalon maradt/ A reggelid! Baba! A reggelid! Itt maradt a reggelid!/kinyitja az ajtót, sötét./*
- Avatár */fény/*A kezeletlen, vagy nem szakszerűen kezelt depresszió rendkívül veszélyes állapot: a befejezett öngyilkosságot elkövetők több mint 50 százaléka kezeletlen vagy elégtelenül kezelt depresszióban szenved, és a depressziós beteg adekvát terápia híján 30-35 százalékos valószínűséggel önkézével vet véget az életének. Ugyanakkor számos vizsgálat adatai szerint a szakszerűen kezelt és gondozott depressziós betegeknek ez a rendkívül magas kockázat nagyságrendekkel csökken. Súlyosabb depressziók esetén depressziós téveszmék is felléphetnek (bűnösségi, elszegényedésszerű, nihilisztikus, üldöztetési doxazmák), ilyenkor a betegek - sajnos - gyakran schizofrenia vagy paranoid pszichózis tévdiagnózist

kapnak, pedig a helyes kórisme a két betegség alapvetően eltérő terápiája miatt rendkívül fontos. Annak ellenére, hogy a depressziók kezelésének lehetőségei ma már meglehetősen jók, a betegek jelentős hányada nem is tudja, hogy milyen betegségben szenved, sőt sok depressziós beteg jellem-gyengeségnek, meghasonlottságnak, esetleg külső tényezőknek tulajdonítja az állapotot. /sötét/

Első este

Fény, Apa a konyhapultnál serénykedik, látszik, hogy ivott, a pulton is félig telt üveg, az asztalon is.

Baba /belép/ Szia!

Apa Szia! Mi újság! Jókor jössz! Kész a vacsi! Remélem éhes vagy!

Baba Nem voltál kint. Fel sem öltöztél.

Apa Finom, kolbászos paprikás krumplit főztem! Az én nagylányomnak!

Baba Apa, én nem eszem húst! Vegetáriánus vagyok!

Apa Tudom! Tudom! Eszembe jutott! Ezért nincs is kolbász, a kolbászos paprikás krumpliban! Már nincs! Kiszedegettem! Az utolsó szálig, illetve karikáig. Most már eheti az én kis Babám! Szedhetek?

Baba Nem vagyok éhes.

Apa Hogyhogy? Mi az, hogy nem vagy éhes? Én itt egész nap... /észre veszi magát/ Nem baj. Semmi baj. Majd később. Majd ha éhes leszel. /szünet/ Na gyere, beszéljessünk. /szünet/ Ülj ide mellém! /szünet/ Mi volt a suliban?

Baba Semmi.

Apa Mi az, hogy semmi? Valami csak volt. Nem azért jársz suliba, hogy semmi se legyen. /szünet/ Valami csak volt?

Baba Volt. /szünet/

Apa És mi volt?

Baba Tanítás volt. /szünet/ Meg gyerekek, meg tanárok, meg falak, ajtók ablakok, padok, táblák. És negyvenöt percenként szünet.

- Apa Na ugye! És milyen óráid voltak?
- Baba Falióráim! Apa, megint nem mentél ki! Egésznap itthon gubbasztottál, és ittál. Ugye ittál? Lehet érezni az egész lakásban. Legalább az ablakot nyitottad volna ki, vagy valami! / felugrik/
Meg lehet fulladni, olyan bűdös van itt!
- Apa Nem volt időm, meg nem is kellett!
- Baba De kellett volna, Apa! Ki kellett volna...
- Apa Minden volt itthon a főzéshez. Krumpli, hagyma, kolbász, paprika, majonéz...
- Baba Majonézt raktál a paprikás krumpliban?
- Apa Nem raktam, de volt itthon.
- Baba Fel sem öltöztél. Egész álló nap pizsamában voltál, mintha beteg lennél, pedig nem vagy beteg. Vagy beteg vagy? Ha beteg vagy akkor orvoshoz kell menni, vagy mit tudom én... ide kell hívni az orvost, de nem pizsamában ülni egész nap egy bűdös lakásban, és meginni minden szart, amit találsz!
- Apa Ne beszélj csúnyán!
- Baba Te meg ne mondd meg nekem, hogy, hogy beszéljek!
- Apa Baba!
- Baba Apa, ennek nem lesz jó vége! Nem hibáztathatod örökké magadat! Lehet, hogy hibás vagy, de nem hurcolhatod ezt egy életen át! Nem töltheti ki ez az önvád az egész életed! Anya elment, mert nem tudta már tovább nézni, amit művelsz, de én nem mehetek el!
- Apa */rémülten/* Hova akarsz menni?
- Baba Sehova, apa! Ezt mondom. Én nem mehetek el! Még nem. */szünet/*
Ne félj, még megyek sehova. De lásd be, ez így nem mehet tovább! Erőt kell vened magadon. Megoldást kell keresned a gondjaidra, és senki nincs már, aki segíthetne.
- Apa Itt vagy Te nekem.

- Baba Tíz éves vagyok.
- Apa Tizenegy.
- Baba Tizenegy. Tényleg azt hiszed, hogy egy gyerek fog rajtad segíteni?
- Apa Nem kell nekem segíteni! Nincs velem semmi baj, csak egy kicsit lazítok, mert szétestek a dolgok körülöttem. Ennyi az egész. Nem lesz itt semmi baj!
- Baba Nem lesz, mert már van. Baromi nagy baj van. Itt ülsz, és képzelepsz, ki tudja miről. Miközben egy karnyújtásnyira tőled emberek végzik a dolgukat, jönnek-mennek, szeretnek, gyűlölnek, dolgoznak, szórakoznak, vagyis élnek, ahogy nemrég még te is, de Te nem vagy hajlandó tudomást venni róluk! Azelőtt ilyenkor legalább írtál, de most elő se vetted a gépet, ki tudja mióta. Szinte művészzé váltál a semmittevésnek, és az elszigetelődésnek. Már nem is élsz, csak vagy! Rossz rád nézni, rossz beszélni veled, rossz a közeledben lenni, és látni, érezni, ahogy elpusztítod magadból mindazt, amit szeretni lehetett, amihez lehetett viszonyulni, ami Te voltál! Apa! Baj van. Bajban vagy. Szeretnék, de nem tudok segíteni.
- Apa De tudsz! Csak Te tudsz!
- Baba Nem!
- Apa Értsd meg, hogy nem maradt már senki más nekem, csak Te!
- Baba De ez nem igaz, apa, ott volna neked az egész világ, de már Te nem vagy itt se nekem, se a világnak, se senkinek!
- Apa Összekapom magam nemsokára, meglátod! Büszke leszel rám.
- Baba Voltam már eleget büszke rád. Nem akarok már büszke lenni. Abban sem vagyok biztos, hogy tudom-e mit jelent, büszkének lenni. Én csak azt szeretném, ha magadra találnál. Ha újra olyan volnál, mint régen. Vagy másmilyen, csak volnál már valamilyen! Nem egy ilyen kupac szerencsétlenség. Iszol és sajnálsz magad, aztán meg úgy beszélgetsz velem, mintha felnőtt lennék, pedig gyakran egy szót sem értek abból, amit mondasz, de azt tudom, hogy nem jó, amit csinálsz. Ennek nem így kéne lennie.
- Apa Mindent értesz. Jobban, mint bárki a világon. Mint az úgynevezett „felnöttek”. Ők, nem tudnak semmit! Ők, nem értenek semmit, mert

amit még értettek, amikor tiszták és szépek voltak, mint Te, amikor még mertek érezni, azt már elfojtották, kiirtották magukból az álmaikkal együtt. Hogy ne kelljen szembenézni...

Baba Ne velem vitatkozz! Beszélj meg magaddal! Engem nem kell, meggyőzz semmiről! Nem is tudsz. Én mindenről azt hiszem, amit Te. Mindenről azt tudom csak, amit Tőled tudok. Én mindig mindent elhiszek neked, de mindig becsapsz. És ha hiszel magadnak, akkor magadat is becsapod, mert csak ígéretsz, de soha nem tartod be egyetlen ígéreted sem.

Apa Ez egyáltalán nem igaz...

Baba Látod, erről beszélek. Megint vitatkozol. /szünet/ Megyek leckét írni.

Apa Nem vitatkozom! Dehogya is vitatkozom! Igazad van. Mindenben igazad van. Épp ezt mondom... csak nehéz... nem megy olyan egyszerűen... valahogy látja az ember, de nem tudja úgy csinálni ahogy kéne, ahogy szeretné. Pedig szeretné, csak valami mindig visszahúz, elodáz. Szándék még volna, csak erő nincs. Kitartás, vagy mi.

Baba Hát, legyen! Nekem is mindig ezt mondtátok, és egyiketeket sem érdekelte, hogy hogyan, vagy honnan? Mért van az, hogy én mindig tudtam szót fogadni, ti meg sosem? Még magatoknak sem, nem hogy egymásnak! Én, ha felnőtt lennék, soha nem mondanám meg a gyerekeimnek, hogy mikor mit csináljon.

Apa Ha felnőtt leszel, Te is meg fogod mondani.

Baba Én nem leszek felnőtt. /kimegy, sötét/

Avatár /fény/ A bajban lévő ember számára sajátos élményvilágot jelentnek az "elfogadás-visszautasítás" szintjén leírható történések. A folyamat kezdete, amikor a kihívásra saját erőből keresünk megoldást - és ez többnyire sikerül is. Mert megvannak a kellő ügyességek, a korábbi problémamegoldások tapasztalatai, szóval működnek, működtetni vagyunk képesek azt, amit szárazon problémamegoldó kapacitásnak szokás nevezni. Képesek vagyunk persze azt is felmérni, amikor mindez nem elég, de ebben a viszonylag korai szakaszban még nehezen dönthető el, hogy kell-e valójában a külső segítség? Ez a belső bizonytalanság, a beszédben, a viselkedésben is megjelenő ambivalencia a környezet reakcióit visszafogottá teheti.

Bárkit elbizonytalaníthat, aki veszi ugyan a vészjelzéseket, a bizonytalan segélykéréseket, de számára is problémát jelent, most van-e itt a segítő fellépés pillanata?

Elérkezhet az a pillanat, amikor már a bajban lévő is határozottabban érzi, most már halaszthatatlanná vált a külső segítség, de az előzményekből adódóan már halkulhatnak az üzenetek, "zajossá válhatott a csatorna" és a jelek felfogása, illetőleg feldolgozása a potenciális segítőben akadályokba ütközik. A folyamat kritikussá válik, szükséges ugyan, de elmarad a külső segítség és bekövetkezik az összeomlás: a testi, a lelki vagy a szociális megsemmisülés valamely formája.

Paradox módon a válsághelyzetnek leginkább reménytelennek tűnő pontján történik valami kreatív, ami esélyt kínál a megoldáshoz, szinte az utolsót. /sötét/

Második reggel

Fény. Apa a kanapén, mint előző reggel. Baba az asztalon, üvegek és tányérok között törökülésben. Újságot olvas.

Apa /ébred/ Jó reggelt kicsim!

Baba „Csak nevelési célzattal verte a kisfiát - ezt mondta szerdán a bíróságon az, az apa, aki a vád szerint márciusban agyonverte hároméves gyermekét Kaposváron.”

Apa Micsoda? Mennyi az idő? Reggelit kell... reggelit kell...

Baba Kösz. Már reggeliztem.

Apa Corn Flakes-t?

Baba Kukoricapelyhet.

Apa Helyes. Mikor indulsz?

Baba Még van időm. Elkísérsz?

Apa Az iskolába?

Baba Mint amikor még kicsi voltam. Minden nap elkísértél.

Apa Amíg nem kértél meg, hogy már ne tegyem.

Baba Mert ciki volt. Már mindenki egyedül járt, Te meg még mindig fogtad a kezem.

Apa Ciki volt. Most nem ciki?

Baba Most már nem. Most már semmi sem ciki. Legfeljebb az, ha valaki hetekig nem megy ki a lakásából, és nem hajlandó tudomásul venni, hogy mások is léteznek a világon rajta kívül. Na jössz, vagy nem?

Apa Menjek?

Baba Most mire kérdezel vissza? Én hívtalak. Kértelek. Vagy azt akarod, hogy könyörögjek?

Apa Ugyan már... én csak... nem is tudom...

Baba Mit nem tudsz? És mit kell ezen tudni? Elkísérsz, vagy nem?

Apa Iskolába?

Baba Oda.

Apa */tétovázik, nem válaszol/*

Baba */felveszi az újságot, leül az asztalra és olvas/* “Szerda reggel két gyermekkel a Dunába merült egy autó az újmohácsi révnél. A szülők az átkelésre várakozva kiszálltak a kocsiból, ekkor gurult a folyóba autójuk, amit három óra múlva sikerült felszínre hozni. Az autóban a házaspár két kislánya, egy három- és ötéves gyerek ült, mindketten...”

Apa El. Elmegyek. Elmegyek veled.

Baba Akkor öltözz! */kimegy jobbra/*

Apa Igen. Nem kéne előbb...

Baba */kintről/* Nem kéne!

Apa Lehet, hogy igaza van. */kimegy balra, majd kintről/* Milyen idő van odakint?

Baba Az újság szerint szép napos!

Apa Ha hinni lehet az újságoknak.

Baba Ha nem hiszel, nyisd ki az ablakot! A Te szobádon is kell, legyen ablak.

Apa Inkább elhiszem.

Baba Mért? Félsz, hogy bejön a friss levegő?

Apa Attól félek, hogy kiesek.

Baba Ugye most viccelsz?

Apa Nem tudom. Remélem. Bár miközben fél lábon ugrálva húzod a zoknidat, bármi megeshet.

Baba Mért nem ülsz le?

Apa Hova?

Baba Az ágyra.

Apa Na, akkor esnék csak nagyot igazán!

Baba Mért, ellopta valaki?

Apa Nem egészen.

Baba Hanem?

Apa */hallgat/*

Baba Mi van az ágygal?

Apa */hallgat/*

Baba Apa! */kijön/* Ott vagy? */átmegy a másik szobához/* Mi van az ágygal? */belép/* Hol van az ágyatok? Hova tüntetted az ágyatokat?

Apa */kijön/* Anyád úgy is elment...

Baba */egyre erőszakosabban/* Hol van az ágyatok?

Apa Én, úgy is itt kint...

Baba Hova a francba lett a rohadt ágyatok?

Apa Ne beszélj csúnyán!

Baba Én csak úgy beszélek, ahogy Te. Nem tudok másképp beszélni, örököltem a szókincsemet. Szóval, hol az, az ágy?

Apa Eladtam.

Baba Eladtad?

Apa Eladtam.

Baba Eladtad az ágyatokat? Eladtad azt az ágyat amiben...

Apa Nem bírtam elviselni. A pénz is kellett. Most, hogy nem tudok dolgozni...

Baba Tudnál. De te inkább eladogatod a bútort. És mi lesz a következő? Az én ágyam? A konyhapult? Vagy a szekrények? Aztán a mosógép, a tévé... Tényleg, hol a tévé? Csak nem adtad el a tévét is?

Apa Meg a házi mozit. És a hifit is.

Baba Apa!

Apa Jöttek a számlák, és hidd el, hogy ez volt a legkézenfekvőbb. Elég jó áron, és el is jöttek érte, ez egy komoly cég, ami készpénzben fizet...

Baba Apa! Nem adhatsz el mindent, amiért éveken át, dolgoztál! Biztosan nem ez a megoldás!

Apa Ha egyenesbe jövünk, veszünk másikat! /szünet/Újat. /szünet/ Jobbat.

Baba Csak, hogy így soha nem jössz egyenesbe. Innen csak lefele van. Egyre rosszabb lesz, míg a legvégén nem marad semmi! Ezt nem teheted. Apa, kérlek! Nézz rám! Nézz rám! Kell, legyen valami, amiért érdemes. Odakint van a világ, tele titkokkal. Te mondtad mindig nekem! Tele titkokkal és meglepetésekkel. És ajándékokkal, amiket soha nem kapunk meg, ha nem megyünk el értük. Emlékszel, apa? A játékok azért vannak, hogy játszunk velük, a világ azért van, hogy meghódítsuk! Nem azért, hogy ajtóval, ablakokkal elzárjuk magunktól. Apa! Én édes, nagy és erős

apukám! Kérlek! /szünet/ Nagyon kérlek, hagyd ezt abba! Ennek nem lesz jó vége. Gyere ki velem! Gyere, nézzünk körül, hátha találunk neked is valami helyet! Ott mindenkinek kell, legyen helye. Vagy ha nincs, akkor csinálunk! Apa! Kérlek!

Apa Igen. Kell, legyen helyünk.

Baba Gyere. Megyünk. Kimegyünk.

Apa Igen. Kimegyünk. Köszönöm, kislányom! Nagyon szeretlek!

Baba Én is szeretlek, apa.

Apa Baba!

Baba Igen?

Apa Bocsáss meg! Bocsáss meg nekem! Mindenért.

Baba Még nem tudok. Idebent nem tudok.

Apa Mért nem?

Baba Mert amíg itt vagy, nem hiszek neked.

Apa Értem. Köszönöm.

Baba Mehetünk?

Apa Mehetünk?

Baba Mehetünk.

Apa Mehetünk. /szünet/ Velem maradsz?

Baba És Te, velem maradsz?

Apa Veled kicsim. Veled. Veled. Örökre.

Avatár A segélykiáltást jelképes is lehet, nem kizárólag a maga konkrétságában értendő. Néha maga az önpusztító cselekmény az üzenet, máskor áttételes formában jelenik meg. Ezért fontos a veszélyre csak közvetett módon utaló jelek ismerete: például a menekülési fantáziák megfogalmazása ("elmenni valahová messzire", "el egy lakatlan szigetre", "eltűnni a világ elől -

akár egy kis időre vagy örökre.", a helyzetből való kilépés, válás stb.). Ilyen rejtett üzenetek jelenhetnek meg a viselkedés szintjén is. Változás a megjelenésben, a szokásokban, a felerősödő kockázatkeresésben, a hangsúlyossá váló szenvedélyekben (alkohol, drog, játék, hatalom, munka, szex stb.). A kudarcok halmozódása, a fokozódó baleseti hajlam, az élettől való búcsúzkodás, a végrendelkezés, a javak szétsztoogatása mellett a beszédben megjelenő tagadó szerkezetek ("nekem soha semmi nem sikerül.."), a gyász, a haláltéma előtérbe-kerülése, beszűkülés a veszteségre, a hiányra. Mindezek mellett a reményvesztettség, a kiúttalanság megfogalmazása hívhatja fel leginkább a figyelmet arra, hogy nagy a veszély, nagy a baj!

A veszélyhelyzet súlyosbodása és a kockázat növekedése várható, ha a segítő azt mérlegeli, alkalmas volt-e a választott módszer az élet kioltására és nem arra összpontosít, hogy valaki megértést, elfogadást, odafordulást vár.

Ezen típusú mérlegelés megbocsáthatatlan idővesztéssel járhat. Nem véletlenül mondják tehát, hogy "az öngyilkosság mindig egy elmulasztott vagy elrontott beszélgetés következménye".

Az életmentő beszélgetéshez nem kell pszichiáternek lenni!

Kimennek, sötét.

Apa */fény, visszajön, izzad, láthatóan rosszul van, letépi a nyakkendőjét, vizet iszik, aztán a kanapéra rogy, előhúzza egy laptopot, bekapcsolja, újra iszik, aztán gépeltetni kezd!*

Levelek Depressziából 7. nap első levél. Szia Kedves én! Örömmel értesítelek, hogy megérkeztem. Persze nem most, hanem már napokkal ezelőtt. */elfordul a gépről, és úgy monologizál tovább./* Elnézést, hogy eddig nem jelentkeztem, de sokáig nem vettem észre, hogy már itt is vagyok. Most sem azért írok, mert nem jó itt nekem, csak, mert megígértem, hogy ha egyszer újra itt járok, küldök valami helyzetjelentést. Nos hát igen. Pont olyan, mint a könyvekben, és mivel sok mindent olvastam és hallottam erről, hát felismertem, ha nem is túl könnyen. Nem tudom persze, mi az átlag, de azt hiszem nem is olyan rossz részidő a hét nap. Egyébként jól és kényelmesen utaztam, sokat voltam ágyban, most is elég nehezemre esett felkelni és eljutni a számítógépig (12 után indultam, és most negyed hat lesz öt perc múlva) de végül is itt vagyok, és attól se félek, hogy bármi, akár ez a levél képes volna kiszakítani innen. Majd elmegyek magamtól, ha elegendő lesz, és eleget láttam. Tudod egyre inkább az, az érzésem, hogy nekünk jó itt. Igen, talán ezért olyan nehéz „segíteni” rajtunk, mert semmi kedvünk elmenni innen. És tudod mit? Lehet, hogy nekünk van igazunk. Mert hát mi értelme is a létnek? Az állandó nyüzsgés, rohanás, munka, tolakodás és

szertetlenség, vagy a csend nyugalom, pihenés? Úgy érzem magam, mintha szabadságra mentem volna. De ne arra a szabadságra gondolj, amikor az ember „gondtalanul” fekszik a tengerparton! Nem. A szabadság abban a formában, ahogy Te ismered, valójában csalás és hazugság. Semmivel sem vagy olyankor szabadabb, mint máskor, csak épp más kötöttségeket, teendőket választottál magadnak, mint amik addig meghatározták a hétköznapjaidat. Oh. Igen Míg máskor reggel hétkor kelsz, mert úgy döntöttél, hogy ez az időpont a megfelelő ahhoz, hogy felkészülj a napra és időben meg tudj jelenni a munkahelyeden, most úgy „döntesz” maradsz még az ágyban, ameddig csak akarsz. A munkába indulást lecserélted a strandra, vagy kirándulásra. Iratok helyett napolajjal, vagy ernyővel bíbelődsz, és úgy fekszel a homokon, mint akinek fizetnek érte. Szorgalmasan, az órát nézve, hogy időben fordulj, az egyenletes barnaság érdekében. És közben számolod a napokat. Visszaszámolsz, hogy mikor mehetsz már végre, mikor kapod vissza jól bevált, megszokott kis életed. Nem. Itt nem erről a szabadságról van szó. Itt nem az egyik koncentrációs gyakorlatot cseréljük le egy másikra. Épp ellenkezőleg. Itt nincs koncentráció. A dolgok nem össze, hanem széttartanak. Szétfolynak. Szét vagyunk esve. Feloldódunk a létben, valami isteni üzenetben, értelmetlen, haszontalan, erőlködés és feladat nélküli létezésben. Nem irányít senki és semmi. Vagyunk. Tisztán, megfoghatatlanul, mert nem vagytok képesek megfogni minket. Megérteni és megérezni sem. Nem üvegfal választ el minket, hanem fényévek és évezredek. És Ti a hétköznapi, kicsinyes akarnokságokkal, vissza akartok rángatni, a vélt valóságokba, valami szemtelen felnőttes magabiztossággal, valami megalázó önbizalommal, holott azt sem tudjátok ki az, az ÖN, akiben bíztok. Én tudom. Egy álarc. Egy hazugság, egy játék. Mindannyian maszkot hordunk odaát, és csak keveseknek van lehetőségük levetni egy-egy rövid időre egy egész élet alatt. Azon kevesek közül azonban sokan itt tudják meg kik is valójában, és ez az igaz lét nehezen enged vissza. Mert nekünk jó itt. Itt semmit sem érnek a nagy szavaitok, amiket oly elcsépelten használtok odaát, pedig csak nem is sejtitek, mit is jelent. A hűség, jóság, felelősség, itt érthető, de nevetséges. A jó a rossz, itt nem ellentét, hanem párhuzam. A szép itt nem esztétikai fogalom, és van rá jobb szó: szeretet. Sőt, ha sokáig maradsz, minden más szó elveszik, csak ez az egy marad. És mi. Tárgyai, céljai, irányai, befogadói és okozói a szeretetnek. Önmagunk szeretetének, amit Ti nem is ismerhettek, mert az önmagatokhoz való ragaszkodástól nem marad időtök sem magatokat, sem bárki, bármi mást szeretni. Ti okosok. Mindent, és mindenkit megmagyarázók. Gógösen segítő kezet nyújtok. Ál-életbe visszarángatók. Magatokon túl nem látók. Üvegfalon túl nem

járom. Szegény elveszett kis ál-ének. Hát innen kéne elmennem?
Ahol egy lehetek mindazzal, ami valójában vagyok? Ahol
érezhetem a végtelen nyugalmat, mint egy jutalmat eddigi
rabságomért, küszködésemért, gyötrelmeimért? Nem, itt már nem a
halál a félelmetes, hanem az élet! S Ti, akik vissza akartok rángatni
oda, ahonnan nektek is menekülni kéne, mert Ti épp úgy nem
vagytok oda valók, mint én, vagy bárki más. Igen Ti vagytok itt az
egyetlen ellenség. Ezért zárva az ajtó, ezért van leeresztve a redőny,
hogy semmi járaton, résen, ne tudjatok utánam indulni,
visszarángatni, húzni, vonni oda, ahol Ti szenvedtek, és vergődtek
béklyóitokban. Ne hívj, ne keress, ne írh, ne csengess! Ne szólj
hozzám hangosan! Nem szólok én se. Mert fáj, a felismerés, hogy
nincs is hangom. Ha szólnék, Te szólnál csak és a Te szádból
hazug, lenne minden szavam. Mert mi nem vagyunk, nem lehetünk
egyek, pedig azok vagyunk. Csak éppen te soha nem ismernéd el,
hogy csupán egy részem vagy, és engem akarsz mindenáron
visszadugni valami batyuba, mint valami elfeledett gonosz emléket,
lehazudni, mint kényelmetlen rokont. És én nem akarok harcolni
ellened. Mert részem vagy. Gonosz kis részem, de nem tagadhatlak
meg, mint te engem. Mért is tenném? Csupán csak szánlak, mert te
elműlsz, én viszont halhatatlan vagyok.
/sötét/

Második este

Apa */fény/* Szia! Mi van? Tudom, tudom. Ne haragudj! Haragszol? Ne
haragudj! Nem bírtam. Próbáltam, de nem bírtam. Rosszul lettem.
Kivert a víz, szédültem...nem is tudom...a vérnyomásom...

Baba */felkap egy kis tükröt és az apja felé fordítja/* Látod ezt? Látod ezt?
Nézz bele! Tessék! Nézz bele! Nézz a szemedbe, és mondd azt,
hogy nem vagy beteg! Mondd, ha mered, hogy nincs szükséged
orvosra! Az Istenit! Ez nem vicc! Nem egy kis szédülés a friss

levegőtől! Pánikrohamod volt apa. Nincs ezen mit szépíteni. Apa, ez nem olyan, mint egy gyermekjáték! Ennek tétje van. Az életed. És könnyen lehet, hogy nem csak a tied. Meg kell tenned. Segítséget kell kérned. Minél előbb, annál jobb.

Apa Jó. Majd holnap.

Baba Nem lesz holnap. Mindig csak ma van. Vagy megteszed most, vagy soha többet nem lesz rá alkalmad. Újabb és újabb holnapokat fogsz várni, és egyszer csak Te leszel tegnap. Volt-nincs. Voltál. Nem vagy. És még csak tudni se fogsz róla. Észre se veszed, mert nem leszel, hogy észre vedd. Hát, legalább amíg vagy, addig tegyél valamit! Gyerünk! Vedd fel szépen a telefont. Tudod, hogy kit kell hívnod! Gyerünk! Tedd meg! Tedd meg! Tedd meg! Tedd meg!

Apa */felveszi a telefont, tárcsáz, sötét/*

Avatár */fény/* Fokozottabban veszélyes a helyzet, ha a vázolt vészjeleket férfi adja, akinek életkora valamely generáció-váltás határán van (serdülőkor, felnőtté válás, életközép, öregedés, öregkor) és egyedül, magányosan, a család biztonsága nélkül él, ha előtörténetében fény derül saját vagy kisközösségi öngyilkossági eseményekre, fokozódó stresszre, veszteségekre, alkohollal vagy droggal történő "öngyógyításokra" és nem utolsósorban pszichiátriai betegségekre (depressziók, szorongásos megbetegedések, szuicidium, pszichózisok például), amelyek a fokozottabb öngyilkossági veszély előrejelzői. Annak, aki első észlelőként veszi a vészjeleket és eljut a felismerésig, hogy itt valami olyan történt, amiből akár visszafordíthatatlan változás következhet, nem szabad azt mérlegelni, hogy most komoly-e vagy sem a baj. A néhány szem Kalmopyrin adott esetben ugyanolyan fontos jelzés, mint a sok doboz altató bevételére utaló információ. A veszélyhelyzet súlyosbodása és a kockázat növekedése várható, ha a segítő azt mérlegeli, alkalmas volt-e a választott módszer az élet kioltására és nem arra összpontosít, hogy valaki megértést, elfogadást, odafordulást vár.

Harmadik reggel

Baba */fény/Apa! Pisilni kell!*

Apa Nem érek rá!

Baba Apa! Pisilni kell!

Apa Szóljál anyádnak!

Baba Apa! Pisilni kell!

Apa Elég nagy vagy már, ki tudsz menni egyedül is!

Baba Nem tudom levenni a ruhámat!

Apa Várj egy kicsit!

Baba Apa! Pisilni kell! Pisilni kell! Pisilni kell! Pisilni kell!

Apa */felébred/*

Baba */az asztalon ül és újságot olvas/* „Gondatlan veszélyeztetéssel gyanúsítja a rendőrség azt az anyát, aki három gyermekét veszítette el egy hétfő esti lakástűzben.”

Apa Ne!

Baba „A nő rövid időre magára hagyta a gyerekeket, akik a kigyulladt szoba füstjétől megfulladtak.”

Apa Tedd le!

Baba „Az anyát a rendőrök csak órákkal a tragédia után...”

Apa */felugrik és kitepi az újságot Baba kezéből/* Tedd le azt a kurva újságot!

Baba */maga elé rántja a kezét/*

Apa */szünet/* Mit csinálsz?

Baba Azt hittem meg fogsz ütni.

Apa Miért?

Baba Mert olvastam.

Apa Mért hitted azt? Soha nem ütöttem meg. Azt sem láthattad, hogy valaki mást megütnék. Mért hitted azt, hogy megütlek?

Baba Megijesztettél.

Apa Igen, Sajnálom. Nagyon sajnálom. De nem ütöttelek volna meg sohasem. Azt nem. Sohasem.

Baba Biztos?

Apa Egészen biztos.

Baba És ha valami egészen nagy butaságot csináltam volna?

Apa Akkor sem.

Baba /nem szól/

Apa Milyen butaságot?

Baba Mondjuk, felvágtam volna az ereimet.

Apa Jézusom! De, hát mért tettél volna ilyesmit?

Baba Nem tudom. Valamiért. Mindegy. Bosszúból, hogy nem figyeltél rám.

Apa Én... én...

Baba Akkor sem ütöttél volna meg?

Apa Honnan vannak ilyen gondolataid?

Baba Nem az a fontos, hanem, hogy mit kezdesz velük! Na? Akkor megütöttél volna?

Apa Nem.

Baba Nem?

Apa Nem tudom. Nem. Nem. Nem a Te hibád lett volna...

Baba Ohó! Dehogy nem! Az, az én hibám lenne. Csak az enyém. Azt nem vehetnéd el tőlem, hogy magadra kend! /kimegy, fényváltás/

Apa Második levél. Aztán itt van ez a dolog a halállal. Bizony barátocskám beszélnem kell neked a ti félelmetes kaszásotokról is a

nagy mumusról, minden élő ősi ellenségéről! De hisz épp ez az! Itt a bibi! Hogy vajon miért is csináltatok ellenséget abból, ami legtermészetesebb részünk! Mi értelme félni attól, ami egyrészt elkerülhetetlen, másrészt egyedüli értelme egész földi létünknek? Most bután nézhetsz, és egyre valami megmentésen jár megint az agyad, pedig felesleges. Nem ne félj, nem vágom fel az ereimet. Mért is tenném? Vagy miért ne tenném? Hiszen a nélkül is halott vagyok, mindig is az, voltam! Hiszen van bennem valami ahol nincs tér, nincs idő, s ahol minden, ami volt és lesz egyidejű. Bennem él a halálom is és benned is, csak nem vagy képes elfogadni. Mert örök életre vágysz, csak épp nem olyanra, amit képtelen vagy felfogni...mert csak a rációban hiszel, és legszívesebben lefordítanál mindent az egyszer-egyre. De nem úszod meg ilyen könnyen. Nem lehet. Meg kel szenvedned neked is. Megvan mindenkinek a maga keresztje. Érted már? Kapiskálsz? Mert ott a kereszten Jézus is bele kellett törődjön, hogy visszatér menyeei atyjához, és ehhez szükségszerűen el kell hagynia a testét. És nem csak azt. Itt kell hagynia ezt vak földi létet. Itt kell hagynia ezt a Jézus nevű fickót, hogy újra egylényegű lehessen önmagával. Hogy újra isten lehessen. Isten. S ha mindenkinek megvan a maga keresztje, mindannyiunkra ez vár. Szenvedés, kétely, félelem és istenné válás. Vissza-változás. A halál pedig nem egy rémisztő csont alak, sötét foszló köpenyében, vállára vetett kaszájával. Nem barátocskám. Könnyű is volna, ha ő valami rajtunk kívül álló rém volna, akire bátran haragudhatunk, és egy életen át, bújócskázhatunk vele. A halál nem ilyen. Jól ismerem, elhiheted nekem. Itt lakik a szomszédomban. Mindennap találkozunk. Sőt szinte együtt élünk. És tudod mi a legfurcsább? Hogy valóban félelmetes. Bizony. Pedig se szarva, se elcsúfult arca nincs. Nem hord fegyvert, sőt ruhája sincs. Egészen meztelen és védtelen. Még is a leg szörnyebb, legrémisztőbb alak tud lenni, ha felkészületlenül szembe találod magad vele. Pedig nem bánt, nem bizony. Ő csak áll és visszaveri a fényt. Nem ragad meg, hogy elvigyen, ki tudja hová ó, nem. Csupán felnyitja a szemed még akkor is, ha összeszorítod, akkor is, ha eltakarod, ha kivájsz, vagy ha vaknak születted. Mert a halál egy tükör. Tükör miben meglátod ezt a földi önmagad. Egy pillanatra szembenézel mindennel, amit tettél, vagy nem tettél valaha. Meglátod egész valód és mindazt, ami körbevesz, és rögvest el is számolsz, bár senki nem kér számon. Bírád és ügyvéded leszel egy személyben, bár személyről már nem beszélhetsz. Aztán elhagyod magad, mint egy rosszul sikerült homokvárat, hogy új kalandba kezdj. A halál egy forgóajtó. Arccal előre lépsz be rajta, de hátrálva lépsz ki a túloldalon. Hogy lásd, és ne feledd, mit műveltél, amíg itt voltál. /sötét/

Avatár /fény/Tíz éves voltam, amikor anyám elhagyott minket.

Apa Tíz éves voltam, amikor anyám elhagyott minket.

Baba Tíz éves voltam, amikor anyám elhagyott minket.

Avatár Apám kimagyarázhatatlan könnyedséggel intézte a nevelésemet. Soha egy percig nem láttam tanácstalannak, vagy meglepettnek, pedig semmivel sem adtam kevesebb okot az ilyesmire, mint kortársaim. Még is, ha visszagondolok, csak egy minden körülmények között higgadt és figyelmes, gondoskodó de soha nem tolakodó férfira emlékszem. Hihetetlenül pontosan és nagyvonalúan szervezte a fejlődésemet. Nem nősült újra, de valahogy mindig került egy nő, ha éppen olyan korba értem, hogy szükség lehetett rá. Nem került direkt a kényelmetlen helyzeteket, de ha tehetete esélyt sem adott a kialakulásukra. Tudom, hogy bármikor, bármilyen kínos problémával fordulhattam volna hozzá, de nem voltak problémáim, se kínosak, se másmilyenek. Úgy kormányzott át a kamaszkoron a felnőtt korba, hogy semmiben nem akadályozott, nem is feszélyezett, de olyan ajánlott határokat adott az életemnek amiket mind erkölcsileg, mind praktikusán a mai napig érvényesnek tartok és tisztetek. Önállóságra nevelt és megbízott bennem. A világot úgy nyújtotta át, mint valami izgalmas új játékot egy kisgyerekeknek. Sokat beszélgettünk, és sok mindenről. Nem voltak titkaink, nem voltak tabuk. És mindig mindenben igazat mondtunk. Aztán a tizenhetedik születésnapomon előkerült anyám. Gondolhatnák, hogy ennyi év után már idegenek voltunk egymás számára, de nem így volt. Egy hétvégét töltöttünk együtt kettesben egy Bécs melletti panzióban, valami kedvezményes wellness üdülés címén. És jól éreztük magunkat. Felhőtlenül és erőlködés nélkül voltunk boldogok. A szex, nem volt szükségszerű, de elég magától értetődően jött. Én addig még nem voltam senkivel. Nővel, azóta sem. Nem tudom őt mi motiválta, talán az elveszett hét év összegyűlt kiéletlen szeretet mennyisége csapott át minőségi változásba, nem tudom. Nem kérdeztem, soha nem is beszélünk róla. De azon a hétvégén anyám mindent megtanított a testemről, amit apám nem tehetett meg. És bármit gondolnak is, hálás vagyok neki. /sötét/

Fény. *Apa egy randevút játszik el ahol mind a két szereplő ő maga. Olyan, mint egy hasbeszélő szám, csak báb nélkül. Kéretik a túlzó karakterizálástól tartózkodni.*

Apa Jó estét!
Jó estét!
Itt az ablaknál jó lesz?
Jó. Szeretek az ablaknál ülni. Mit néz?
Hogy nem húz-e? Nem szeretném, ha megfázna.
Köszönöm.
Ha gondolja, szívesen odaadom a zakómat.
Ha úgy alakul, szívesen elfogadom.

Baba */pincérként érkezik/* Jó estét!

Apa Jó estét!
Jó estét!

Baba Étkeznek is, vagy csak valami italt hozzak?

Apa Nem, én nem, de ha ön...
Én is inkább csak innék valamit.

Baba Van elképzelésük, vagy ajánlhatok valamit? Esetleg egy koktélt?

Apa Én egy Martinit innék. Szárazat.

Baba Egy száraz Martini.

Apa És egy Margarita.

Baba És egy Margarita. Köszönöm.

Apa Köszönjük.
Furcsa de még sosem voltam itt, pedig szinte mindennap itt megyek el előtte.
Én régebben sokat jártam ide, de mostanában... valahogy kimaradt.
Pedig szinte törzshelyem volt. Remekül főznek is, úgy hogy ha gondolja, csak nyugodtan...
Nem köszönöm. Kellemes a zene.
Nosztalgikus. Romantikus. Nekünk való. Már úgy értem...
Értem, hogy érti. Lehet itt táncolni is?
Persze. Fognak is. Majd meglátja. Vagy legyünk mi az elsők?
Inkább várjunk még egy kicsit. Még az italunk se hozták ki.

Rendben. Vegye úgy hogy felkértem, és ha úgy érzi, hogy elérkezett az idő, akkor szóljon.

Rendben. Úgy lesz.

Baba A Margarita, és a Martini. Egészségükre, és jó szórakozást.

Apa Köszönjük.

Ez gyors volt.

Elmeséli, hogy hol volt mostanáig?

Nincs benne semmi különös.

Vagyis?

Otthon ültem!

És mit csinált?

Semmit.

Semmit?

Legtöbbször semmi hasznosat. Vártam. /szünet/

És mire várt?

Nem is tudom. Csak úgy vártam, hogy történjen valami. Vagy, hogy ne történjen, de valami még is változzon meg bennem.

És megváltozott?

Talán.

Mitől?

Hogy mitől változott meg? Nem is tudom. Magamtól. Magától.

Tőlem?

Igen. A hangjától a telefonban.

Azt mondja, hogy hónapok után a hangom hozta vissza az életbe, és csalta elő az odújából?

Valahogy így.

Tudja, hogy veszélyesen udvarol.

Pedig nem. Tényfeltárok! Persze nem mintha nem udvarolhatnék...

Hagyjuk. És megérte?

Mi?

Bezárkózni, ilyen hosszú időre. Volt valami haszna?

Nem tudom. Lehet. Nem hiszem. Látja így még nem is gondoltam erre.

Hanem, hogy? Valamit csak kell, gondoljon az ember, ha egyszer visszatér önkéntes száműzetéséből!

Baba /énekelni kezd, mint bárénekesnő/

Apa Nem volt száműzetés, és végképp nem önkéntes. Vagyis... vegyük úgy, hogy pihentem. Aludtam egy jó nagyot.

És az én hangom volt az ébresztőóra?

Valahogy úgy.

Ez szavajárása.

Valami olyasmi.

/nevetnek/

Azt hiszem az én életemben, különösen nagy szerepe van a hangoknak. Hol elemelnek a valóságtól, hol még inkább hozzá kötnek. Néha behunyom a szemem, és a hangok alapján megpróbálom elképzelni, hogy valahol egészen máshol vagyok. Sokszor meg a hangok inspirálnak, hogy felismerjem, megismerjem a körültem levő világot. A maga hangja kényszerített, hogy felöltözzem, és ide jöjsek. És talán ez volt eddigi életem egyik legjobb és legfontosabb döntése.

Még mindig nem udvarol?

De. Most már egy kicsit.

Köszönöm.

Táncolunk?

Úgy érzi eljött az ideje?

Úgy érzem, tovább kell lépnem.

Velem?

Veszélyeseket kérdez. Inkább táncoljunk.

/táncolnak/

Nem akartam erőszakos lenni a kérdéseimmel.

Nem is volt az. Csak vannak kérdések, amikre ha idő előtt válaszolunk, talán nem leszünk a legőszintebbek. És a következmények...

Kiszámíthatatlanok?

Ellenkezőleg. Kiszámíthatóak. Előbb-utóbb konfliktushoz vezetnek.

Ha most megkérdezné, hogy szeretném-e hazakísérni, igennel válaszolnék. De ha azt kérdezné meg is tenném-e... nos,

valószínűleg, bár szeretném, nem tenném meg. Ezért, ha rosszul, vagy korán tesz fel egy kérdést, nem csak ezt az estét ronthatja el.

Akkor most éljünk a pillanatnak, és ne rontsuk el az estét se múlttal, se jövővel, se kérdésekkel, se válaszokkal. Viszont akkor miről fogunk beszélgetni? Jaj, istenem, megint egy kérdés! */nevet/*

Szeretem, ahogy nevet.

Most már határozottan udvarol!

Egészen határozottan. És jól teszem?

Nem korai ez a kérdés?

/nevetnek/

De, igen. Lehet. Kérem, ne válaszoljon.

És ha szeretnék?

Akkor viselnie kell a következményeket!

/nevetnek, majd kis szünet után/

Jól is csinálja, és jól is teszi!

Köszönöm.

Én is, én is köszönöm!

/vége a számnak, tapsolnak/

Baba Köszönöm! Köszönöm!

fényváltás, Apa a díványhoz megy, végigdől rajta. Avatar egy tablettával és egy pohár vízzel hozzá lép.

Apa Harmadik levél. /beveszi a gyógyszert és visszafekszik Avatar kimegy/

Apa Doktor néni!

Baba Mi a baj?

Apa Tessék mondani, ha elalszom, akkor nem fog fájni a műtét?

Baba Nem, egyáltalán nem fogsz semmit érezni.

Apa Azt tudom, hogy nem érzek semmit, mert alszom, de a fájás azért fájni fog, csak nem tudok róla, mert alszom, vagy fájni sem fog, mert alszom?

Baba Nehezet kérdezel.

Apa Mert azt tudom, hogy ha felébredek az agyam nem fog emlékezni a fájdalomra, mert aludt. De a testem se fog?

Baba Hú-ha! Nem gondoltam volna, hogy ennyire okos kisfiú vagy! Téged nem lehet becsapni igaz?

Apa A doktor néni nem is akar, ugye?

Baba Nem. Semmiképp. Megbízhatok bennem. De amit kérdeztél azt még egy felnőttnek is nehéz elmagyarázni.

Apa A doktor néni mondta, hogy okos vagyok!

Baba Ez igaz. Megint megfogytál. Hát nézzük csak! Tudod ez az alvás nem egészen olyan, mint amikor otthon alszol. Ha lefekszel este, és valami zajt hallasz, vagy valaki ébresztgetni kezd, akkor az álom elillan egy pillanat alatt, és te felébredsz. Az altatásból azonban nem lehet felébreszteni, csak ha elmúlt az altató hatása. A fájdalomérzés pedig az agyunkban születik. Ha megszorítom a kezéd, akkor egy pillanat alatt apró elektromos jelek szaladnak a kezedből az agyadba, és ott megfogalmazódik a fájdalom. De amíg

altató hatása alatt alszol, addig az agyad nem fogad üzenetet semmi fájdalomról. Ezért tudunk megműteni.

Apa De a testem tudni fogja, hogy belevágtak, csak nem tudja elmondani az agyannak?

Baba Mondjuk.

Apa És a testem nem fog emlékezni?

Baba Gondolod, hogy a tested az agyad nélkül is tud emlékezni?

Apa Persze.

Baba Lehet, hogy igazad van.

Apa Szeretném, ha legalább a testem emlékezne.

Baba És miért szeretnéd?

Apa Mert a nélkül elveszítek valamit magamból.

Baba Csak egy rossz élményt. Ki akarna emlékezni a fájdalomra?

Apa Szerintem emlékezni kell, mert az is én vagyok. Édesapa mindig azt mondta, hogy mindennek, ami velünk történik, van valami haszna, tanulsága. Honnan fogom tudni, hogy mi a tanulság, ha nem is emlékszem rá. Akkor olyan lesz, mintha nem is velem történt volna. Mintha valaki mást műtöttek volna meg.

Baba Okos vagy, Tomika.

Apa Anyukám sokszor szokta mondani. De én nem gondolom magam egyáltalán okosnak. Szerintem az, az okos, aki sok mindenre tudja a választ. De én csak kérdezni tudok. Igaz, szinte mindenről eszembe jut egy kérdés. Édesapa okos, mert ő rengeteg mindenre tudja a választ, amire meg nem arról tudja, hogy hol lehet megtudni. Nagyon sok könyvet ismer. És sok okos barátja van. De neki is szoktak egészen furcsa kérdések eszébe jutni. Néha el is mondja őket, és akkor csodálkozom, és arra gondolok, hogy ha nagy leszek, majd én is ilyeneket fogok kérdezni. Csak legyen, aki tud majd válaszolni. Az iskolában Hilda néni nagyon okos, de sokszor nem válaszol, csak megmondja, hol talállok választ a kérdéseimre. Például, ha nem tudjuk, hogy hol van egy ország, vagy egy város, akkor mindig az atlaszban kell megkeressük, ami elég jó játék is.

Aztán meg ha nem értünk valamit, például, hogy hogyan működik a hőmérő, akkor meg kísérleteket csinálunk, amíg rá nem jövünk magunktól. Persze ezt a sok kísérletet, meg mindenfélét, neki is meg kellett mutassa valaki. Azt hiszem tanítani a legszebb dolog a világon.

Avatár újra gyógyszert hoz, ismétlődik az előző játék

Baba Balogh Tamás!

Apa Igen tanárnő!

Baba Had látom, mire emlékszel a múlt óráról! Miről is volt szó?

Apa A múlt órán nem voltam itt, mert megműtöttek.

Baba Persze, bocsánat! Elfelejtettem.

Apa De azért tudom, hogy miről tetszett beszélni.

Baba Nocsak! A kémeid jelentették?

Apa Elolvastam a könyvben, és Csilla behozta a füzetét a kórházba, hogy lemásolhassam.

Baba Nagyszerű! Ezért Csilla mindenképp megérdemel egy piros pontot! Mivel azonban ez egy Környezetismeret óra, és a kórház is a környezetünkhöz tartozik, beszéljünk ma inkább az élményeidről, tapasztalataidról. Biztosan sok minden új dologgal találkoztál, sok mindent tanultál, amíg odabent voltál. Azt hiszem Te vagy az osztályban az első, aki kórházban feküdt, biztosan kíváncsiak a többiek is. Az nem is fontos, hogy miért kerültél oda de...

Apa Fitymaszűkületem volt.

Baba Na, most már ezt is tudjuk. Szóval, mi történt, amikor megérkeztél, mit kellett csinálnod?

Apa Először még csak a betegfelvételre mentünk ahol felírták az adataimat, elvették a leleteket, amiket az előző vizsgálatokon adtak. Aztán egy néni, aki ott nővér, bevezetett egy szobába ahol már feküdt két másik fiú, és megmutatta az ágyamat. Akkor én átöltöztem, és befeküdtem az ágyba, csak még előbb bemutatkoztam a fiúknak. Aztán csak várni kellett, és nem volt

szabad felkelni. Egy darabig beszélgettem az egyik fiúval, akit Péternek hívtak, és őt már meg is műtötték. Kivették a vakbelét, és délben már haza is mehetett. De a másik fiú, az Attila még akkor is ott maradt, amikor már én is eljöttem, mert neki valami daganatot találtak a fejében, és újra meg kellett műteni.

Baba És vele nem lehetett beszélgetni?

Apa Lehetett volna, de nem akart. Állandóan zenét hallgatott egy kisorádióan.

Baba És aztán mi történt?

Apa Aztán bejött a nővérke, aki vért vett tőlem, meg a doktor bácsi, aki elmondta, hogy ő fog megműteni és bemutatott egy doktor nénit, aki meg el fog altatni. Mert a műtétekhez el szokták altatni az embereket, hogy ne érezzék, amikor beléjük vágnak.

Baba Így van. Ez egy mesterséges álom, de vannak kisebb műtétek ahol elég helyi érzéstelenítéssel műteni, és akár végig is nézheted, még sem érzel semmit. De téged altattak. Elmeséled nekünk, az milyen volt?

Apa Az már később volt a műtőben. Egy gézlapot tettek az arcomra, és arra csöpögtettek valamit. A doktor néni azt kérte, hogy segítsek neki és számoljam a cseppeket. Kilencig tudtam számolni, aztán elaludtam, és azt álmodtam, hogy egy hatalmas piros csigavonalon elindulok körbe-körbe, és megyek egyre befelé, és amikor középre értem, felébredtem, és már a szobában voltam a fiúkkal és nagyon fáj a fejem, és sírtam is, de ott volt anya és megsimogatott, amitől elmúlt a fájás. Ja, és hányingerem volt, pedig nem is ettem semmit, mert úgy kellett menni, hogy nem volt szabad reggelizni.

Baba És mi történt aztán?

Apa Aztán elaludtam, de már magamtól, és estére már ott volt Csilla a füzetekkel. Másnap megtanított a nővérke, hogyan kell cserélnem magamnak a kötést, aztán megint vért vettek, és haza is engedtek.

Baba Köszönjük Tamás! Nagyon tanulságos beszámoló volt. És a fiúkról, akikkel egy szobában voltál, tudsz valamit? Esetleg tartjátok a kapcsolatot?

Apa Nem, mert Péter másutt lakik, Attila meg átkerült egy másik osztályra. Mikor ellenőrzésre mentem, bementem hozzá, de nem

ismert meg. Infúzió volt a karjába vezetve, meg egy vastag cső a szájába, amin a levegő ment. Rám nézett, de olyan furcsa volt a nézése, mintha haragudna valamiért. Szerintem nem ismert meg. A kezét se tudta felemelni. Ott volt a fejénél az a kisorádió, de nem szólt. A doktor néni se tudta bekapcsolni. Szerintem kimerült benne az elem. Mondtam anyának, hogy hozhatnánk neki ajándékba elemet. Erre anya fölkapott és kiszaladt velem a kórházból. Nem is tudtam, hogy ilyen erős. Futott végig velem az utcán, én meg csak imbolyogtam némán, megszeppenten. Még soha nem láttam így a világot. Fentről, mint a felnőttek, de furcsán, kapkodva, pattogva, szinte videó klipszerűen, mint egy álomban. Akkor jutott először eszembe, hogy talán ez, amit valóságnak hívunk, ez az álmunk, és álmunkban élünk igazán. Később csalódás volt, amikor megtudtam, hogy másokat már több ezer éve gyötör ez a gondolat. De akkor ott egy pillanatra összemosódott álom és valóság, és összemosódtam én is a világgal, és úgy éreztem, hogy mindent értek, és megértek. És már tudtam, hogy Anya a sarki Trafikhoz fut velem, és tudtam, hogy elcsukló hangon két ceruzaelemet fog kérni, és aprópénzzel fizet majd, amik szétgurulnak, és azt is tudtam, hogy sírni fog és egy hatalmas férfi zsebkendőbe fújja majd az orrát, mert késő lesz. Nem érünk már vissza időben, hogy újra megszólalhasson az a rádió. És tudtam, hogy ő is tudja, és szerettem, amiért így is küzd.

Baba Haza kell mennünk kisfiam. Apádnak vacsorát kell főznünk.

Apa Anya nagyon okos, de soha nem ez jut róla az eszembe. Leginkább csak a kezére emlékszem. Ahogy hajtogatja a ruhákat, ahogy lapoz egy könyvben, vagy ahogy csorog róla a víz, mosogatás közben. És persze ahogy az arcomhoz ér. De az, más, arra nem úgy emlékszem. Az nem kép, hanem valami meleg borzongás, édes csiklandó illatár.

Baba Megírtad a leckédet kisfiam?

Apa Egyáltalán, ha anyámra gondolok, többnyire először csak érzések idéződnek fel.

Baba Megírtad a leckédet kisfiam?

Apa Igen anya.

Avatár újra gyógyszert hoz, ismétlődik az előző játék

Baba És, mi volt ma a suliban?

Apa Semmi.

Baba Mi az, hogy semmi? Valami csak volt. Nem azért jársz suliba, hogy semmi se legyen. /szünet/ Valami csak volt?

Apa Volt. /szünet/

Baba És mi volt?

Apa Tanítás volt. /szünet/ Meg gyerekek, meg tanárok, meg falak, ajtók ablakok, padok, táblák. És negyvenöt percenként szünet. /nevetnek/

Baba Na ugye! És milyen óráid voltak?

Apa Falióráim! /nevetnek/

Baba Jól van. Ezek szerint minden rendben ment, és nem történt semmi egetverően különös!

Apa Nem, semmi egetverően különös. És Veled, mi történt egész nap?

Baba Hááát...

Apa Na, mi az?

Baba Velem történt valami, ami ha nem is különös, de meglehetősen izgalmas dolog!

Apa Mi az? Mi történt? Jó vagy rossz?

Baba Nem is tudom. Döntsd el Te!

Apa Akkor mondd el mi az?

Baba Éppenséggel elmondhatom, ha annyira kíváncsi vagy, bár az igazat megvallva lehet, hogy csak vaklárma az egész, de úgy illik, hogy elsőként tudjál a dolgról: testvéred lesz!

Apa Te jó ég! Terhes vagy?

Baba Nagyon úgy néz ki a dolog.

Apa Ez nagyon klassz! És Apa tudja már? És mit szolt hozzá? Hogy fogják hívni? Fiú, vagy lány? Remélem fiú! Bírnám, ha lenne egy kisöcsém, persze ha húgom lesz, őt is nagyon fogom bírni! Azért

jobb lenne egy fiú! Vagy inkább legyenek ikrek! Egy fiú, meg egy lány. Lehetnek ikrek? Azt még nem lehet tudni, ugye? Akár ikrek is lehetnek. Persze! Öregem! Az, micsoda buli lenne! Egyszerre két kistesó. És megkaphatnák a régi ruháimat, meg a játékaimat. Azokat, amikkel már nem játszom, de azt sem bánám, ha néha a többivel is játszanának.

Baba Nem valószínű, hogy ikrek.

Apa Nem baj. Én nagyon fogom várni, hogy megszülessenek, vagy megszülessen. És nagyon jó testvér leszek. Nagyon-nagyon jó testvér. Mert szerintem az, szuper, ha az embernek van testvére, akivel mindenfélét lehet együtt csinálni. És amíg még kicsi, és játszani sem tud, addig meg lehet, dédelgetni, és várni, hogy nagyobb legyen. Nézni, ahogy nő, egyre nagyobb, és egyre ügyesebb. Fogni a kezét, hogy el ne essen. Vagy ha már elesett, segíteni, felállni. Megtörölni az orrát. Megvigasztalni, ha sír. Lemosni az arcáról a maszatot fagyizás után. Szaladni az elgurult labdáért. Lökni a hintát. Mesét mondani, amíg el nem alszik. S ha elaludt, könnyes szemmel megcsókolni azt a puha, édes, illatos arcot.

De Apa nem örült. Nem várta, nem akarta az én kis testvéremet. És elment az én kis nevesevolt testvérkém. Úgy ment el, hogy itt se volt. Aztán Anya is elment. Ő meg úgy, mintha itt se lett volna. Pedig ha nem lett volna, most én se lennék. Itt.

/Baba és Avatár hátul belép/

És Te is elmentél. Igen. Most már tudom. Halott vagy egy éve már. Csupán a képzeletem tartott itt. Hogy ne legyek a fájdalommal egyedül. Pedig azzal mindig egyedül vagyunk.

/felveszi az újságot, olvas/

Baba „Szülei ágyában vesztette életét szénmonoxid mérgezésben egy tíz éves kislány. A budapesti házaspár megengedte gyermekének, hogy az ágyukban aludjon, amíg ők a szomszédban egy születésnap ünnepségen vettek részt. Hazaérkezésükkor vették észre, hogy a szobai kandalló kéménye eldugult, és a szoba megtelt füsttel. A mentők kiérkezéséig az apa próbálta újraéleszteni a gyermeket, akin a szakemberek sem tudtak már segíteni.”

Apa Olyan furcsa volt az arcod. Én nem tudtam, hogy így megváltozik. És most végleg elmész. Hát, köszönöm. Köszönöm, hogy itt voltál. Hogy egy kicsit a rossz apád lehettem. Hogy egy kicsit apa lehettem. Hogy most már tudom, mit vesztettem el.

*Baba hátulról az apához lép és előrehajolva megcsókolja az arcát,
míg Avatár ugyanúgy a másik oldalról*

Apa Szia, kicsim!

*Baba kézen fogja Avatárt, kimegy a szobájába, becsukja maga után
az ajtót*

Apa */feláll, a gyerekszoba ajtajához megy, kinyitja, benéz, becsukja./
Jó éjszakát!*

Sötét

2009-04-20